

Schoolschaakplan Westland 2020-2025

november 2020

20/20714

1. Inleiding.

Op 11 mei 2015 is door de KNSB het Schoolschaakplan Westland 2015-2020 vastgesteld met als doelstelling om met enthousiasme en kwalitatief goede trainers en trainingsmethoden (Stappenmethode en Chessity) in Westland, Hoek van Holland en Midden-Delfland een duurzame relatie op te bouwen met basisscholen.

2. Eindevaluatie Schoolschaakplan Westland 2015-2020.

Op 10 mei 2020 is een eindevaluatie vastgesteld door Ard Dekker, de coördinator van het Schoolschaakplan Westland, en gedeeld met o.a. de trainers, Schaakmat Westland, de Lierse schaakvereniging, HSB, KNSB, Stichting Jeugdschaak en Chessity. De eindevaluatie is bij hem verkrijgbaar (aedekker55@gmail.com of 0624331663).

Samenvatting. De belangrijkste doelstelling (een structurele relatie opbouwen met basisscholen in Westland, Hoek van Holland en Midden-Delfland) is ruim gerealiseerd. Totaal 2.500-3.000 basisscholieren hebben kennis gemaakt met schaken. Schaken op basisscholen is weer populair geworden en daar zal op termijn de vruchten van kunnen worden geplukt. De belangrijkste ambitie voor jeugdschaakclubs (50 jeugdleden in 2020) is niet gerealiseerd. Zie het interview voor de WOS

TV: <https://www.youtube.com/watch?v=H7bLk2ODfLw> De belangrijkste conclusies zijn:

1. Op 46 van de 63 basisscholen, BSO'n of bibliotheken is een schaakactiviteit georganiseerd. Door de schaakmethode Chessity is het mogelijk geweest om met relatief weinig middelen de meeste basisscholen enthousiast te krijgen voor het schaken. Totaal 2.500-3.000 scholieren hebben d.m.v. schaaklessen (1.340), een 'gewone' workshop dan wel simultaan (507) of een workshop Chessity (1.926) kennis gemaakt met schaken. Op de 21 scholen/BSO'n waar schaakles is gegeven, is het aantal met de Stappenmethode afgenomen en het gebruik van Chessity toegenomen.
2. De ledengroei bij jeugdclubs in Westland was na twee jaar 100%, maar is niet doorgezet. Uiteindelijk is sprake van een bescheiden stijging t.o.v. 2015. De ambitie van 50 jeugdleden in 2020 is niet gerealiseerd.
3. Deelname aan schoolschaaktoernooien is met meer dan 50% gestegen en is stabiel gebleven. Deelname aan het kampioenschap voor BO-teams is in 2019-2020 met meer dan 100% gestegen.
4. Totaal 12 trainers zijn actief geweest, waarvan acht in de laatste twee seizoenen. Van deze acht hadden er drie een arbeidsovereenkomst met de KNSB en vijf een vrijwilligersovereenkomst.
5. Het eigenaarschap bij de scholen zelf blijft wel een aandachtspunt.

3. Schoolschaakplan Westland 2020-2025.

Dit Schoolschaakplan Westland 2020-2025 is een doorstart, tot stand is gekomen in goede samenwerking met de Westlandse schaakverenigingen, trainers. Stichting Jeugdschaak en de Koninklijke Nederlandse Schaakbond (KNSB). Schakend Westland wil blijven inspelen op de toenemende belangstelling voor het schaken en meer basisscholieren kennis laten maken met schaken. Tevergeefs is gezocht naar vervanging van de coördinerende activiteiten van het Schoolschaakplan Westland. Nu de coördinator per 1 april 2021 vervroegd met pensioen gaat is een doorstart mogelijk.

De doelstelling van het Schoolschaakplan Westland 2020-2025 wordt t.o.v. het plan 2015-2020 (*‘met enthousiasme en kwalitatief goede trainers en trainingsmethoden (Stappenmethode en Chessity) in Westland, Hoek van Holland en Midden-Delfland een duurzame relatie opbouwen met basisscholen’* aangevuld met *‘om zoveel mogelijk basisscholieren kennis te laten maken met schaken’*. Concreet is het voornemen richting 2025:

1. De bestaande vele goede contacten met scholen voortzetten en het accent blijven leggen op het gratis en vrijblijvend geven van workshops Chessity en het met Chessity schaakles geven aan de gehele klas (liefst in de groepen 4 of 5), omdat hiermee met relatief weinig inspanning veel kinderen kunnen worden bereikt.
2. Schaaklessen (liefst 10) aanbieden met Stappenmethode (groepen 8-12) of Chessity (grotere groepen mogelijk) met een overeenkomst van de KNSB met basisschool/BSO en/of trainer of een vrijwilligersovereenkomst met de coördinator Schoolschaakplan Westland.
3. Afhankelijk van de beschikbaarheid van trainers maatwerk leveren met workshops voor 3-5 lessen, niet alleen van BSO'n, maar ook van scholen.
4. Vanaf 2021-2022 de veertien scholen in Westland, Hoek van Holland en Midden-Delfland benaderen waar nog geen schaakactiviteiten zijn georganiseerd. Het realiseren van een schaakcommunity (samenwerking leerlingen, leerkrachten, ouders, BSO's trainers en clubs) blijft een aandachtsgebied.
5. Een bestand van enthousiaste, kwalitatief goede en vitale trainers zien te behouden.
6. Kwalitatief goede trainingsmethoden (Stappenmethode en Chessity) blijven aanbieden en de mogelijkheden van Schaakmatties benutten.
7. Een duurzame relatie opbouwen met basisscholen, BSO'n, bibliotheken en de Volksuniversiteit Westland om meer leerkrachten en ouders te betrekken bij het schaken.
8. Stimuleren dat veel wordt meegedaan aan schoolschaakkampioenschappen.
9. Bijdragen aan de uitwisseling van goede ervaringen binnen de HSB en de KNSB t.b.v. het houden en krijgen van vitale (jeugd)schaakverenigingen en basisscholen waar wordt geschaakt.
10. Vanaf 2021-2022 schaken op voortgezet onderwijs stimuleren.

4. Schaken op school, leuk en leerzaam!

Het Europees Parlement heeft in 2012 een verklaring aangenomen om aan te moedigen dat schaken in het curriculum van basisscholen wordt opgenomen. Om dit te stimuleren is in 2014 de Educational Commission van de European Chess Union opgericht. Deze organisatie heeft als primaire doel om het schaken op scholen te promoten. Dat gebeurt o.a. door het geven van cursussen (zie bijv. ECU School Chess Teacher waarvoor de coördinator in juni 2020 is geslaagd) en het ondersteunen van conferenties, bijv. de jaarlijkse London Chess Conference.

De KNSB is één van de 54 nationale leden van de ECU. Vanaf 2013 legt de KNSB het accent op schaaklessen in de groepen 3 t/m 5. Daaruit vloeit ook voort het speciaal Nederlands Kampioenschap 345. Vanaf 2016 wordt in Westland zo'n WSK345 gehouden. De KNSB heeft december 2017 het visiedocument 2018-2021 vastgesteld met als belangrijkste speerpunt: het verankeren van jeugdschaak (op basisscholen). Voor Westland, Hoek van Holland en Midden-Delfland is het inzicht van schaakactiviteiten en contactpersonen per basisschool op 11 mei 2020 gedeeld met de KNSB.

In 2018 is de stichting Jeugdschaak (www.jeugdschaak.nl) opgericht. Deze landelijke beweging bundelt krachten om zoveel mogelijk kinderen te leren schaken, en laten schaken, voor een betere concentratie, hogere intelligentie en meer plezier. Zij hebben

de eindevaluatie van het Schoolschaakplan Westland 2015-2020 ontvangen en ondersteunen activiteiten voor het nieuwe Schoolschaakplan Westland 2020-2025.

5. Opzet Schoolschaakplan Westland

5.1. Structuur en coördinatie

Een school is altijd op zoek naar leuke extra educatieve activiteiten. Schaken wordt door veel scholen als zeer geschikt voor hun leerlingen en educatief hoogstaand betiteld. Spelenderwijs leer je immers om vooruit te kijken, plannen te maken, risico's te nemen en oude fouten te vermijden. Je leert tegen verlies te kunnen, maar de verliezer leert vaak meer van de partij dan de winnaar. Om een school enthousiast te krijgen voor het schaken moet tijd worden ingeruimd, financiën worden geregeld en worden geaccepteerd dat iemand van buiten de school komt. Met persoonlijk contact, een eerste serie succesvolle schaaklessen (liefst eerst gratis en vrijblijvend een workshop Chessity) en een concreet aanbod, willen we scholen voor het project winnen. Scholen die ingaan op het aanbod, hebben eerst contact met de coördinator van het Schoolschaakplan Westland en krijgen bij deelname van de KNSB een bevestiging alsmede de voorwaarden. Tevens zal de KNSB het financiële deel regelen bij een cursus van tien lessen. Bij gebruik van Chessity en een vrijwilligersvergoeding kunnen ook buiten de KNSB om afspraken worden gemaakt. Een voorbeeld-overeenkomst is gevoegd als bijlage 2, waarin bij geschillen wordt doorverwezen naar het Bondsbureau. Coördinator is Ard Dekker (aedekker55@gmail.com 0624331663), gediplomeerd schaakleraar fase 3. Hij probeert in eerste instantie een goede match te maken tussen geïnteresseerde scholen en beschikbare trainers. De werving van de kinderen geschiedt bij voorkeur door de scholen zelf. De beoogde tijdstippen van de lessen moeten vooraf met de beoogde lesgever worden afgestemd, zodat bij voldoende inschrijving een lessenserie direct van start kan gaan.

5.2. Inzetbare professionele schaaktrainers

Lesgeven op schaakclubs is niet vergelijkbaar met lesgeven op een school. Voor het welslagen van het project wordt dan ook gebruikgemaakt van gediplomeerde schaaktrainers uit de regio. Dit kunnen zowel trainers met een Overeenkomst in Opdracht zijn (ZZP-er) als met een vrijwilligersovereenkomst. Bij de Overeenkomst in Opdracht is het tarief (€ 35, 40 of meer) afhankelijk van het niveau van de trainer en reiskosten (alles incl. BTW). Bij een vrijwilligersovereenkomst is het tarief € 15 per lesuur¹, omdat drie uur wordt aangehouden voor elk lesuur op een school.

5.3. Schaakmethodes

Steeds meer verschillende schaakmethodes worden gelanceerd en toegepast. Door de KNSB worden vier lesmethodes op www.schaken.nl toegelicht: Stappenmethode, Chessity, 468 Schaak, Schaken op de Basisschool. Bij het Schoolschaakplan Westland is het gebruik van de Stappenmethode fors afgenomen. In 2019/2020 waren er twee scholen waarbij een overeenkomst met de KNSB is gesloten voor schaaklessen met de Stappenmethode. Cursisten worden dan automatisch voor een jaar 'gold member' van Schaakmatties. De KNSB wil met Schaakmatties (www.schaakmatties.nl) de grootste online schaakvereniging van Nederland worden. Vooral gevorderde schakers krijgen interessante tegenstanders en kunnen zo meedoen aan officiële online kampioenschappen van de KNSB.

Bij Chessity ligt het accent meer op de lessen d.m.v. gamend leren schaken, maar zijn er

---

¹ Met de KNSB is dit Schoolschaakplan Westland de afspraak gemaakt dat de vrijwilliger per los lesuur drie uur kan rekenen inclusief voorbereiding en reistijd. Op basis van een vrijwilligersvergoeding van € 5 per uur betekent dat € 15 per lesuur,

ook veel toernooien. Die zijn vooral gericht op niet gevorderde schakers. Zie de [brochure](#). Het gebruik van [Chessity](#) is fors toegenomen. Een vergelijking van de Stappenmethode, Chessity en Schaakmatties is als bijlage 1 opgenomen.

5.4. Schaakles bij voorkeur onder schooltijd

In principe komt elke basisschool in het Westland, Hoek van Holland of Midden-Delfland in aanmerking voor deelname. Scholen die tijd vrijmaken onder schooltijd krijgen voorrang. Van de schaaklessen die die via het Schoolschaakplan Westland van 2015-2020 zijn gegeven aan ca. 1.340 basisscholieren vond meer dan 75% tijdens schooltijd plaats, meest met Chessity.

De mogelijkheden om schaken op het Voortgezet onderwijs te stimuleren worden vanaf 2021-2022 verkend.

5.5. Vervolgstappen en betrokkenheid schaakclubs

Kinderen die enthousiast zijn over het schaken, kunnen op de lokale verenigingen meer over het spel leren. In deze regio zijn twee schaakclubs actief met jeugd, die willen assisteren: Schaakmat Westland uit Naaldwijk (www.schaakmatwestland.nl) en de Lierse Schaakvereniging (www.lierseschaakvereniging.nl) uit De Lier. Op de homepage van www.westlandschaakt.nl staat de schaakflyer voor de jeugd en onder de rubriek 'schoolschaken' zijn veel activiteiten op basisscholen te lezen.

5.6. Fases

Fase 1: Aanbod aan school 'top down' en 'bottom up'.

De bestaande vele goede contacten met scholen, BSO'n, bibliotheken en Volksuniversiteit Westland worden voortgezet. Een actualisering van de inventarisatie van scholen is goed mogelijk via www.scholenopdekaart.nl. Op 46 van de 63 scholen, BSO'n en bibliotheken is van 2015-2020 reeds een schaakactiviteit georganiseerd. Doelstelling is o.a. om in 2025 op alle basisscholen in onze regio een schaakactiviteit te hebben gehouden.

Top down. Het Federatief Samenwerkingsverband Primair Onderwijs Westland (FSPOW) bestaat uit 42 basisscholen en scholen voor special onderwijs (SBO's) t.b.v. 11.000 leerlingen, verspreid over ca. 50 locaties in de gemeenten Westland, Midden-Delfland en Hoek van Holland. De Westlandse basisscholen vallen voor 90% onder drie stichtingen: de Protestants Christelijk Primair Onderwijs Westland (PCPOW), Westlandse Scholen Katholiek Onderwijs (WSKO) en Stichting Openbaar Onderwijs Westland (SOOW).

Daarnaast zijn er enkele onafhankelijke individuele scholen, zoals Montessori in Monster (EWMM). De basisscholen in Hoek van Holland en een aantal van Midden-Delfland vallen eveneens onder een andere stichting of zijn zelfstandig. Deze instanties worden benaderd met het schaakaanbod.

Bottom up. Het aanbod wordt eveneens direct aan de scholen gedaan waarmee recent reeds schaakactiviteiten zijn ontplooid dan wel waarmee contacten zijn geweest om schaakles te gaan geven.

Fase 2: Kennismaking met schaken.

Zoveel mogelijk wordt gestimuleerd om eerst kennis te maken met schaken. Dit kan d.m.v. een gratis en vrijblijvend aangeboden workshop Chessity of een andersoortige workshop. Na een korte toelichting start de workshop Chessity met een paar muisklikken. Daarna kunnen de leerlingen direct aan de slag om spelenderwijs te leren schaken binnen hun eigen, gepersonaliseerde, leeromgeving. Kennismakingen van drie of meer uur worden beschreven onder Fase 3.

Fase 3: Vervolg basiscursussen van eerste 10 lessen.

De schaakles met Chessity (voor de hele klas) of lesgroepjes (Stappenmethode) van 8-12 deelnemers, bestaande uit leerlingen uit groepen 4 en 5, worden -liefst onder schooltijd- voortgezet. Indien dit goed uitkomt kan ook groep 6 nog deelnemen. Er zijn goede ervaringen opgedaan met vijf cultuurlessen waarbij een Chessity-account is

gekocht. Ook worden workshops van enkele uren gegeven, bijv. blokken van vijf uur met de Stappenmethode. Dat is alleen een kennismaking. Groepen 7 en 8 horen niet tot de doelgroep omdat deze voordat ze goed en wel schaken hebben geleerd van school af gaan. Groepen waar de leeftijden teveel uiteen lopen maken het voor de lesgevers snel complex, hetzelfde geldt voor te grote groepen.

Fase 4: Vervolgcurcus en toernooien

In 2015-2020 zijn er niet veel vervolgcursussen gegeven; dat is wel het streven. Aan een schaakexamen kan worden meegedaan, maar verplicht of een doel op zich is dit niet. Wel wordt gestimuleerd om wedstrijden te spelen op internet (Chessto bij Chessity, Schaakmatties of bijv. Lichess) of -liever nog- fysiek. Het is vooral belangrijk basisscholieren te verleiden om mee te doen aan een echt schaaktoernooi:

1. Basisscholen schaakkampioenschappen voor teams (voorrunde november 2020, finale januari 2021, halve finale HSB, etc);
2. Het Naaldwijks Schoolschaak Kampioenschap (NSK) op vrijdag 26 februari 2021;
3. Het Westlands Schaak Kampioenschap 345 (voor de groepen 3 t/m 5) op woensdagmiddag 7 april 2021);
4. Een Grand Prix Toernooi van de HSB;
5. Eventueel te organiseren online kampioenschappen.

Fase 5: Doorstroming naar schaakclubs op avondtijden.

Vooraf nadat blijkt dat basisscholieren enthousiast meedoen aan toernooien worden zij door de coördinator gestimuleerd om lid te worden van een schaakvereniging. Het is primair de verantwoordelijkheid van de coördinator van de schaakclubs om de doorstroming van de schoolschaakclubs naar de schaakclubs zo makkelijk mogelijk te maken en het aanbod van de schaakclubs daar ook op af te stemmen.

5.7. Overeenkomst met KNSB

Aanbod aan een school op basis van het Schoolschaakplan Westland door KNSB (met Stappenmethode):

Wat verzorgen wij?:

Een gediplomeerde schaaktrainer voor 10 lessen van een uur;
Lesmateriaal per deelnemer (inclusief een scholierenlidmaatschap van de KNSB van een jaar met een jaaraccount Schaakmatties en een eigen werkboekje)
of jaaraccounts via Chessity.

Wat vragen we ervoor?:

- Een bijdrage per deelnemer van € 30 - € 60 op basis van minimaal 10 deelnemers en 10 lesuren.
De kosten zijn afhankelijk van het aantal deelnemers, de trainer (een ZZP'er of een vrijwilliger) en of er nog schaakmateriaal moet worden aangeschaft.
Zonder honorarium (bijv. door een leerkracht of een ouder) zijn de kosten lager.
Bij een overeenkomst met gebruik Chessity en inschakeling van een ZZP'er kan het contract ook met de KNSB worden gesloten.
- Aanwezigheid van schaakmateriaal: set per deelnemer en een demonstratiebord.

5.8. Aanschaf complete leskist (>25% korting ten opzichte van losse verkoop)

- a. Met de complete leskist aan te schaffen via <https://www.schaakbond-winkel.nl>. Deze leskist is geschikt voor het verzorgen van een basiscursus schaken, bestaande uit 10 tot 20 schaaklessen van een uur. De standaard leskist is gebaseerd op 10 leerlingen en is geschikt voor kinderen vanaf 6 jaar. De inhoud van een basis leskist bestaat uit:
  - 10 opvouwbare schaakborden;

Koninklijke Nederlandse Schaakbond

een meesterlijke sport

- 10 setjes kunststof schaakstukken;
- 10 katoenen zakjes voor het opbergen van de stukken;
- 10 werkboekjes (Opstapje 1, 2 of Stap 1) van het stappenplan;
- een handleiding behorende bij het stappenplan voor de schaaktrainer;
- een hand-out 'Korte cursus schaken voor de basisschool';
- een oprolbaar demonstratiebord;
- voor alle leerlingen een jaaraccount Schaakmatties;
- een handige kist om het materiaal in op te bergen.

De prijs hiervoor is € 240; dus € 24 per leerling o.b.v. 10 leerlingen. Dit is het minimum aantal en is excl. de kosten van een lesgever. Tegen een meerprijs kan worden gekozen voor:

- € 15 per leerling voor extra leerlingen (een schaakset, een stappenboekje en een jaaraccount Schaakmatties);
- een tweejarig account voor een digitaal demonstratiebord (Chessser). Dit is ideaal voor op een smartboard, omdat stukken niet kwijt raken en partijstellingen en opgaven kunnen worden ingelezen.
- Een Startpakket 468 Chess (aanvullende spelletjes en hulpmiddelen voor bij de schaaklessen op 4x4 en 6x6 bordjes).

Een overeenkomst is niet nodig. De school kan zelf bestellen. Vervolgens vraagt de webshop (schaakbond-winkel.nl) om de gegevens van de kinderen voor de Schaakmatties bij het Bondsbureau van de KNSB aan te leveren. Zie voor meer informatie: <https://www.schaakbond-winkel.nl/les--wedstrijdmateriaal/leskist-knsb>

5.9. Overeenkomst volledig buiten KNSB (meestal workshops e.d. en Chessity)

In 2015-2020 is via het Schoolschaakplan Westland veel ervaring opgedaan met Chessity, dat kwalitatief steeds beter wordt. Zie de brochure en de vergelijking van lesmethodes in bijlage 1. Een Chessity-jaaraccount kost nu € 6,90 en kan via Heutink worden aangeschaft. Zie ook hun factsheet. De school krijgt daarnaast ondersteuning op maat bij de introductie van de coördinator Schoolschaakplan Westland die de leerlingen op afstand coacht en zorgt voor diploma's. Het heeft voorkeur dat op school de les actief wordt begeleid, maar veel kinderen zijn thuis ook actief.

Gratis en vrijblijvend wordt max. één keer aan een klas een workshop Chessity aangeboden. Van de meer ca. 2.250 basisscholieren die van de coördinator een workshop hebben gehad vond 98% het leuk! Meestal waren dit complete groepen (meest groepen 4 en 5). Zie www.chessity.com/nl.

6. Aanmelding en nadere informatie is te verkrijgen bij:

Ard Dekker, coördinator Schoolschaakplan Westland

Email: aedekker55@gmail.com

Tel. 0624331663

Juli 2020